

Nova knjiga o hrvatskoj manjini Sanje Vulić

»Neotuđeni u tuđini. Iz književnosti Hrvata u manjinskim zajednicama«, naziv je nove knjige Sanje Vulić. Predstavljena je u četvrtak navečer 4. aprila u prostorija Folklornoga ansambla Šokadija u Beču.

BEČ – Organizatori promocije bili su FA Šokadija, Beč na čelu s predsjednikom Mariom Šimičićem i Hrvatski svitski kongres u Austriji ki pelja Igor Lacković. Obadva čelnici uvodno su pozdravili gošću iz Zagreba, ka je i lani u njevom angažmanu predstavila svoje dvi knjige *Blago rasutih: Jezik Hrvata u dijaspori* dio I. i II. (Hrvatske novine su o tom pisale; nap. ur.)

Novu knjigu prof. Sanje Vulić, redovite profesorice na Fakultetu hrvatskih studijov Sveučilišta u Zagrebu, *Neotuđeni u tuđini* predstavila je hrvatska pjesnikinja u Beču Maja Epp, a o knjigi je govorila i sama autorica knjige. „U fokus knjige sam stavila manje poznate hrvatske pisce iz zemalj u ki živi hrvatska manjinska zajednica i njeva književna djela, ki su mi se činili zanimljivimi, a o ki se u Hrvatskoj općenito malo zna. Za neke teme imala sam potrebu napraviti sintezu“, rekla je prof. Vulić.

„Polovica knjige bavi se s pisci iz Madjarske i to u razdoblju od kraja 19. stoljeća kada počinje suvrimeniji tip književnosti do 2010. ljeta. Namjerno ne do današnjih dani, jer živimo u dob ubrzanih promjenov“, istaknula je autorica knjige *Neotuđeni u tuđini*. Napomenula je kako su u knjigi najzaslužniji autori iz Vojvodine, vojvodjanskoga dijela Bačke i istočnoga Srijema, odnosno Republike Srbije. Ovde su i pisci iz Gradišća u Austriji, kao i iz Boke Kotorske“.

Prof. Vulić je rekla kako je zadnju tematsku cjelinu u knjigi posvetila književnoj kritiki u manjinskoj književnosti. „To mi je bilo važno, jer se ta kritika znatno razlikuje od književne kritike u matičnoj domovini i hrvatskoj dijaspori“, rekla je prof. Vulić.

„Knjiga je podijeljena u 14 tematskih cjelin. Izmed ostaloga

Prof. Sanja Vulić i književnica Maja Epp (livo). Na stolu nova knjiga o pjesničtvu. / foto: Snježana Herek

dotiče se i tabu temov u manjinskoj književnosti“, rekla je pjesnikinja Maja Epp, ka je peljala razgovor s autoricom knjige i čitala ulomke iz knjige i pjesme manjinskih piscev.

Jedna od tih tabu temov vezana je uz Hrvate u Santovu, u madjarskom dijelu Bačke, kade je dio hrvatskoga naroda u tom selu na prevaru prepeljan na pravoslavlje.

Druga je tema Domovinski boj u manjinskoj književnosti. Kako je Epp napomenula ovaj čutljivoj temi autorica je posvetila posebno poglavlje u kom se more pročitati i o progonu piscev ki su pisali o izrazito hrvatskimi temami. Med autori ki se dotiču tematske cjeline Domovinski boj, Epp je spomenula Vladimira Bošnjaka, Josipa Gujaša Đuretina, Mišu Jelića, Grgu Andrina...

Zasebna tematska cjelina u knjigi je posvećena zbirki *Srijemske elegije* Josipa Andrića. Ovde je i pjesnička zbirka *Osme Lazara Merkovića*. Bečani su imali priliku čuti i o prozi Vladimira Bošnjaka, pjesničtvu Mirka Kopunovića i brojnih drugih piscev čija su djela vridna pozornosti čitateljstva. Med njimi su i gradišćanski Hrvati

u Austriji, akademik Nikola Benčić, čiji je esej takaj pročitana na promociji, Ana Šoretić, Petar Tyran, Joško Weidinger, Vladimir Vuković i pučki pjesnik Anton Leopold. „Gradišće je za mene, posebno na svoj način“, ustvrdila je prof. Vulić.

U knjigi su, izmed ostalih spomenuta i tri hrvatski pisci rođeni prije raspada Austro-Ugarske Monarhije s područja današnjega madjarskoga dijela Bačke: Ivan Petreš, Mišo Jelić i Antun Karagić.

Na kraju je autorica predstavila malo poznatu pjesnikinju iz Boke kotorske Desanku Matijević, a jedan od nje uratkov pročitala je pjesnikinja Epp. I to ne samo od Desanke nego i brojnih drugih piscev predstavljenih u Beču, ča je publika popratila burnim pljeskom.

Ono ča je takaj bilo sjajno primljeno od publike je, da je promocija knjige bila i glazbeno uskladjena s tematskimi cjelinami, zač se je znalački pobrinuo omiljeni kantautor i peljač sastava Dubrovački kavaljeri iz Beča Josip Čenić.

„Cilj pisanja ove knjige mi je bio da se kako u matičnoj domovini tako i u hrvatskoj dijaspori potakne veće zanimanje za

hrvatsku manjinsku književnost i nje autore, ki su to već nego zaslužili“, rekla je nakon promocije Sanja Vulić i je najavila u maju u Budimpešti promociju tri nje knjige: *Blago rasutih: Jezik Hrvata u dijaspori* dio I. i II., ter *Neotuđeni u tuđini*.

Katarina Dorkin-Križ, zadužena za kulturu i obrazovanje u hrvatskom Veleposlanstvu u Beču je rekla po priredbi kako je promocija knjige prof. Vulić bila „izuzetno kvalitetna i inspirirajuća“. „Autorica knjige nam je s puno ljubavi i emocijov znalački i analitički predstavila pisce i pjesnike o ki se baš nima prilike čuti i nešto pročitati“, dodala je.

„Ovo je posebna knjiga ka, kada se počne čitati uvlači se čitatelju, pod kožu. Gotovo svagdir kod predstavljenih piscev čuti se čežnja, hlepnja hrvatskih manjinskih pripadnikov za domovinom. Jednako kao i kod nas iseljenih Hrvatov, ki nismo manjinci“, rekla je hrvatska pjesnikinja u Beču Maja Epp.

„Publika je bila oduševljena s puno novih spoznajev večeras“, rekao je predsjednik Hrvatskoga svitskoga kongresa (HSK) u Austriji Igor Lacković, ki je prof. Vulić poklonio knjigu književnika Marija Jereba i prvi broj časopisa „Hrvati izvan granice“, ke je ljetos izdao HSK.

„Organizacijom ovakovih večerov pokušavamo ukazati na značaj gajenja i očuvanja hrvatskoga jezika, kulture i identiteta u tuđini. Jer, mnogi Hrvati su jur izgubili jezični priključak i njeva dica sve manje govoru hrvatski. To je težak posao, ali ne smimo posustati“, rekao je predsjednik FA „Šokadija“ Beč Mario Šimičić.

U svakom slučaju, hrvatska manjinska poezija i proza predstavljena u Beču, oduševila je Bečane.

Sanja Vulić je predavala u Trajštofu

ZIGH je prošli tajedan pozvao na svoje drugo predavanje u ovom ljetu. Sveučilišna profesorica Sanja Vulić je predavala na temu jezika Hrvatov u dijaspori.

TRAJŠTOF – Znanstveni institut gradišćanskih Hrvatov je pozvao sveučilišnu profesoricu Sanju Vulić, da bi predstavila svoje knjige o jeziku Hrvatov u dijaspori i predavala o ovoj temi. Oko 30 zainteresiranih je zato došlo u socijalni centar u Trajštof, da bi slušali izlaganje i spoznanja.

Po pozdravni riči Zlatke Gieler i Angelike Kornfeind, ke su pozdravile publiku i se zahvalile općini i seoskoj sekciji HKD-a Trajštof za podupiranje, je Sanja Vulić počela s predavanjem i najprije je dala uvid u svoje djelovanje i istraživanja o jezičnoj situaciji Hrvatov izvan Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Napomenula je u vezi s tim na primjer i terensko istraživanje ko je obavila 1988. ljeta u Klimpuhu i Cogrštofu.

Zvana toga je u svojem uvodu razložila važne natuknice. Objasnila je tako i pojme, kot su to Hrvati izvan Hrvatske kot i migracijske i nemigracijske zajednice, ke su bile važne za predavanje. Neke ove hrvatske zajednice (kot su to gradišćanski, moliški i šokački Hrvati kot i Hrvati južno od Budimpešte i u Baranji) su dobro istraživane i poznate, ali Vulićin fokus je svenek ležao na govori i jezični situacija.

Tako je u drugom dijelu predavanja predstavila različne

Sanja Vulić ja dala dobar pregled o dijaspori. // foto: DJ

hrvatske manjine kot i njeve jezične posebnosti: Razlaganja su pri tom od štokavskih-kajkavskih hibridov, prik najstarijih hrvatskih dijasporov u Kosovu ča do posebnoga govora karševskih Hrvatov, komu se do sad nije mogao najti srodni govor u Hrvatskoj.

Fokus na Hrvate oko Kirmenda

Posebni fokus je Sanja Vulić ov večer posvetila i Hrvatom okolo madjarskoga grada Kirmenda (Körmend). Ovde je naime s Gornjim Berekom, Doljnim Berekom, Kukedom, Nadaljom i Hrastinom postojalo pet sel, u ki su živili Hrvati. Dandanas ali samo već jedna tabla spominja na ovo bivše hrvatsko nasele, tako predavačica večera.

Jur zbog iseljavanja u Ameriku u 20. stoljeću se je broj govornic i govornikov hrvatskoga jezika ovde drastično smanjio. Kašnje se je onda najprije madjariziralo selo Dolnji Berek, kad se je integriralo u varoš Kirmend. Ov fenomen, tako Vulić, je i gradišćanskim Hrvatom u Slovačkoj poznat, ki su dio grada Požuna. U Gornjem Bereku se je jezik početkom 20. stoljeća još jače držao; slična situacija se je pokazala onda i u Kukuđu, kade samo već najmladja generacija nije vladala hrvatskim jezikom. Još duglje se je govorio hrvatski jezik u Nadalji kot i u Hrastini, kade je Sanja Vulić početkom 21. stoljeća mogla razgovarati sa zadnjimi dvimi hrvatskimi govorači. U okviru ovoga istraživanja je izvidila da su neki padežni oblici dobro očuvani, pred svim i genitiv množine i vokativ. Nasuprot je leksika bila jur slablja, a obadva su imali poteškoće s korišćenjem pravih rodov.

Predavanje je završilo sa završnom jačkom Matthiasa Vajkovića, ki je u toku večera predstavio ukupno tri jačke u zvanarednoj izvedbi, i nudila se je prilika za pitanja i diskusiju. Zatim su svi nazočni bili pozvani na bife, ko je priredila Monika Herceg.

Matthias Vajković je jačio uz pratnju Zlatke Gieler. // foto: DJ

kkkomentar

KRISTIJAN KARALL

Počela je sezona koncertov i priredab a pred svim i planiranje ljetnih i jesenskih priredab. Početak je bio Vazmeni tanac u Kugi, kade je velikoborištovska mladina odabrala dvi grupe iz Gradišća – na razliku od prošlih ljet, kada su nastupale zvijezde iz Hrvatske odnosno ex-YU kot Gazde, Maja Šuput, O5 Party, S.A.R.S, Gustafi, Gospodari tambure ili lani Skoro frajeri.

Ljetos je bilo malo manje gostov nego u prosjeku prošlih ljet na vazmenom tancu. Vjerojatno tomu ali nije kriva muzika. PAX-i imaju u trenutku jako velik fan-klub ki potiče uglavnom iz Gerištofa i ki su garant

Domaća grupa ili ipak iz HR?

za pun tančeni podij pri njevi nastupi. Se ada splati riziko pozvati grupu iz Hrvatske? Za prilično dobru muziku se mora računati s minimalnimi stroški od barem 10.000 eurov. Ako dojde kih 300 ljudi bi svaki morao platiti barem 35 eurov, da se ta priredba isplati organizatoru – prez šponsorov, subvencijov ili gastronomije.

Svi ljubitelji hrvatske glazbe čedu reći na svaki način je to vridno. PAX-i, Koprive i slične zabavne grupe u Gradišću u svojem repertoaru imaju znatno premalo aktualnih jačak, da bi pokrili tu šarolikost i predstavili nove umjetnike i buduće zvijezde iz Hrvatske u Gradišću. Fali mladi angažirani muzički sastav, ki bi mogao tu ulogu preuzeti – i bi imao sigurno pun kalendar nastupov. Ali i organizatori ki imaju tu hrabrost da doprimu nove, mlade umjetnike u Gradišće. Ovde riziko nije tako velik, a broj gostov je vjerojatno isti.